DIREKTIIVID

KOMISJONI DELEGEERITUD DIREKTIIV (EL) 2022/1326,

18. märts 2022,

millega muudetakse raamotsuse 2004/757/JSK lisa seoses uute psühhoaktiivsete ainete lisamisega uimasti määratlusse

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsust 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta, ([1]) eriti selle artikleid 1a ja 8a,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse (edaspidi „EMCDDA“ või „seirekeskus“) teaduskomitee, mille koosseisu suurendati vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1920/2006 ([2]) artikli 5c lõikes 4 sätestatud menetlusele, koostas 18. ja 19. novembril 2021 sama määruse artikli 5c kohaselt uute psühhoaktiivsete ainete 2-(metüülamino)-1-(3-metüülfenüül)propaan-1-ooni (3-metüülmetkatinoon, 3-MMC) ja 1-(3-klorofenüül)-2-(metüülamino)propaan-1-ooni (3-klorometkatinoon, 3-CMC) riskihindamisaruanded. Seirekeskus esitas riskihindamisaruanded komisjonile ja liikmesriikidele 25. novembril 2021.

(2) 3-MMC ja 3-CMC on psühhostimuleeriva toimega sünteetilised katinoonid. Need on katinooni derivaadid, mis on väga sarnased vastavalt metkatinooni (efedroon) ja mefedrooniga (4-metüülmetkatinoon, 4-MMC) ning metkatinooni ja 4-klorometkatinooniga (4-CMC, klefedroon) ning neil on sarnane psühhostimuleeriv toime. Katinooni, metkatinooni ja 4-CMCd kontrollitakse ÜRO 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni alusel.

(3) 3-MMC on Euroopa Liidus olnud kättesaadav vähemalt alates 2012. aastast ning seda on avastatud 23 liikmesriigis. Pärast konfiskeerimiste vähenemist Euroopas aastatel 2016–2018 paistab 3-MMC levik jälle suurenenud olevat: 2020. aastal konfiskeeriti ligikaudu 740 kg pulbrina ning import, levitamine ja kasutamine jätkus ka 2021. aastal, sealhulgas konfiskeeriti ühes suurjuhtumis liidu välispiiril veidi üle 120 kg pulbrit.

(4) Konfiskeerimistest ja kogutud proovidest saadud teave näitab, et 3-MMC on uimastiturul tavaliselt kättesaadav pulbrina. Teatatud on ka muudest füüsilistest vormidest, nagu tabletid ja kapslid, kuid palju väiksemas ulatuses. Mõnikord on teatatud ka 3-MMCd sisaldavatest vedelikest, taimsest materjalist ja kuivatuspaberitest.

(5) Viis liikmesriiki on teatanud kokku 27 surmajuhtumist, mille puhul on tõendatud kokkupuude 3-MMCga. Neli liikmesriiki on teatanud ka neljateistkümnest 3-MMCga seotud ägedast mittesurmavast mürgistusest.

(6) 3-CMC on Euroopa Liidus olnud kättesaadav vähemalt alates 2014. aastast ning seda on avastatud 23 liikmesriigis. Aastatel 2020 ja 2021 konfiskeeriti ligikaudu 2 500 kg pulbrilist 3-CMCd, mis moodustab üle 90 % pulbrilise 3-CMC üldkogusest, mis on konfiskeeritud alates sellest, kui aine seiret Euroopas alustati.

(7) Konfiskeerimistest ja kogutud proovidest saadud teave näitab, et 3-CMC on uimastiturul tavaliselt kättesaadav pulbrina. Teatatud on ka muudest füüsilistes vormidest, nagu tabletid ja kapslid, kuid palju väiksemas ulatuses. Mõnikord on teatatud ka 3-CMCd sisaldavatest vedelikest, taimsest materjalist ja kuivatuspaberitest.

([1]) ELT L 335, 11.11.2004, lk 8.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1920/2006 Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse kohta (ELT L 376, 27.12.2006, lk 1).

(8) Kaks liikmesriiki on teatanud kokku 10 surmajuhtumist, mille puhul on tõendatud kokkupuude 3-CMCga. Üks liikmesriik on teatanud ka ühest 3-CMCga seotud ägedast mittesurmavast mürgistusest.

(9) Olemasolevast teabest nähtub, et kuigi 3-MMCd ja 3-CMCd müüakse ja nõutakse tavaliselt iseseisvate stimulantidena, toodetakse, imporditakse, turustatakse, müüakse ja kasutatakse neid aineid vähemalt osaliselt „seadusliku“ asendusena kontrolli all olevatele stimulantidele, sealhulgas amfetamiinile, kokaiinile ja MDMA-le. Lisaks võidakse seda müüa ka muude narkootikumide pähe.

(10) On vähe tõendeid, mis näitaksid organiseeritud kuritegevuse seotust 3-MMC ja 3-CMC tootmise, levitamise ja tarnimisega liidus. Siiski on olemas teavet, mis viitab mõlema ainega seotud kuritegudele, nagu salakaubavedu, ebaseaduslik tootmine ja tarnimine.

(11) Kättesaadava teabe põhjal võib järeldada, et 3-MMCd ja 3-CMCd toodavad väljaspool liitu asuvad keemiaettevõtted ning neid imporditakse sinna tööstuslikult. Lisaks näitab mõningane teave, et osa tootmisest on toimunud ebaseaduslikes laborites Euroopas.

(12) 3-MMC-l ja 3-CMC-l puudub liidus (ja paistab, et ka mujal) tunnustatud meditsiiniline kasutus inimtervishoius või veterinaarias. Miski ei viita sellele, et kõnealustel ainetel oleks muud kasutusotstarvet peale kasutamise analüütilise võrdlusstandardina ja teadusuuringutes.

(13) 3-MMC ja 3-CMCga seotud sotsiaalsed ja terviseriskid sarnanevad tõenäoliselt teiste rahvusvahelise kontrolli all olevate sünteetiliste katinoonide ja psühhostimulaatorite omadega. Olemasolevad tõendid ja teave nendest ainetest tulenevate sotsiaalsete ja terviseriskide kohta annavad piisava aluse 3-MMC ja 3-CMC lisamiseks uimasti määratlusse. Siiski nähtub riskihindamisaruannetest, et rahva ja üksikisiku tervise ning sotsiaalsete riskide kohta andmete puudumise tõttu tuleks mitmele 3-MMC ja 3-CMCga seotud küsimusele vastamiseks teha täiendavaid uuringuid.

(14) 3-MMC ja 3-CMC ei ole loetletud ÜRO 1961. aasta narkootiliste ainete ühtse konventsiooni (muudetud 1972. aasta protokolliga) ega ÜRO 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsiooni alusel kontrollitava ainena. 3-CMCd ei ole ÜRO süsteemis veel hinnatud, samas kui WHO narkosõltuvuse eksperdikomisjon vaatas 2016. aasta novembris 3-MMC kriitiliselt läbi. Komitee ei suutnud üksmeelele jõuda, vaid lükkas arvamuse esitamise edasi ning palus sekretariaadil korraldada eksperdikomisjoni järgmisel koosolekul veel üks 3-MMC kriitiline läbivaatamine. Narkosõltuvuse eksperdikomisjon ei ole 3-MMCd veel uuesti läbi vaadanud. Pärast seda kriitilist läbivaatamist 2016. aastal on liikmesriigid esitanud olulist uut teavet, mis viitab sellele, et 3-MMC võib kätkeda endas sotsiaalseid ja terviseohte liidu tasandil ning seetõttu tuleb see lisada liidu õiguses sisalduvasse uimasti määratlusse.

(15) 2020. ja 2021. aastal õiguskaitseasutuste poolt teostatud konfiskeerimistest saadud teave näitab, et nii 3-MMC kui ka 3-CMC kättesaadavus ja levikupotentsiaal liidus on viimasel ajal suurenenud ja võib olla märkimisväärne. Olemasoleva teabe põhjal võib oletada, et 3-MMC ja 3-CMC tarbimine kahjustab tervist nende ägeda mürgisuse ning 3-MMC puhul ületarbimisohu või sõltuvuse tekitamise potentsiaali tõttu. Uuringute puudumise tõttu ei ole kindlat teavet 3-CMC sõltuvuse tekitamise ja ületarbimispotentsiaali kohta. Sellist tervisekahjustust peetakse eluohtlikuks, sest see võib põhjustada surma või surmavaid vigastusi, raskeid haigusi, raskeid füüsilisi või psüühilisi kahjustusi või haiguste levikut, sealhulgas vere kaudu levivate viiruste, näiteks C-hepatiidi ja HIVi edasikandumist. Need mõjud on võrreldavad teiste sarnaste rahvusvaheliselt kontrollitavate sünteetiliste katinoonide ja psühhostimulaatorite mõjuga, kuigi see nõuab täiendavat uurimist.

(16) Olemasolev teave viitab ka sellele, et 3-MMC ja 3-CMC tarbimine võib põhjustada sotsiaalseid riske ning põhjustada marginaliseerumist ja suuremat haavatavust. Lisaks võib see kujutada endast laiemat ohtu avalikule julgeolekule, eelkõige juhul, kui nende ainete mõju all juhitakse sõidukeid.

(17) 15 liikmesriiki on kehtestanud 3-MMC suhtes kontrolli riiklike uimastikontrolli õigusaktide alusel, kuus liikmesriiki uusi psühhoaktiivseid aineid käsitlevate õigusaktide alusel ning üks liikmesriik muude õigusaktide alusel. 13 liikmesriiki on kehtestanud 3-CMC suhtes kontrolli riiklike uimastikontrolli õigusaktide alusel, seitse liikmesriiki uusi psühhoaktiivseid aineid käsitlevate õigusaktide alusel ning üks liikmesriik muude õigusaktide alusel. Võttes arvesse, et need riiklikud kontrollimeetmed on juba kehtestatud, aitaks 3-MMC ja 3-CMC lisamine uimasti määratlusse (mis omakorda tähendaks nende hõlmamist raamotsuses 2004/757/JSK määratletud kuritegusid ja karistusi käsitlevate sätetega) vältida takistuste tekkimist piiriüleses õiguskaitses ja õigusalases koostöös ning aitaks kaitsta riskide eest, mida nende ainete kättesaadavus ja kasutamine võivad põhjustada.

(18) Raamotsuse 2004/757/JSK artikliga 1a antakse komisjonile õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte, et reageerida liidu tasandil kiiresti ja eksperditeadmistele tuginedes liikmesriikide avastatud ja teada antud uutele psühhoaktiivsetele ainetele, muutes selleks kõnealuse raamotsuse lisa, et lisada asjaomane aine uimasti määratlusse.

(19) Kuna delegeeritud õigusakti vastuvõtmise õiguse kasutamise tingimused on täidetud ja menetlust on järgitud, tuleks vastu võtta delegeeritud direktiiv, et lisada 3-MMC ja 3-CMC raamotsuse 2004/757/JSK lisasse.

(20) Raamotsus 2004/757/JSK, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/2103, ([3]) on Iirimaa jaoks siduv ning seetõttu osaleb ta käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

(21) Taani suhtes on siduv raamotsus 2004/757/JSK, nagu seda kohaldati kuni 21. novembrini 2018, kuid mitte direktiiv (EL) 2017/2103. Taani ei osale seetõttu käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(22) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta ([4]) kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel.

(23) Raamotsust 2004/757/JSK tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Raamotsuse 2004/757/JSK muutmine

Raamotsuse 2004/757/JSK lisasse lisatakse punktid 20 ja 21:

„20. 2-(metüülamino)-1-(3-metüülfenüül)propaan-1-oon (3-MMC) (*).

21. 1-(3-klorofenüül)-2-(metüülamino)propaan-1-oon (3-CMC) (*).

(*) Komisjoni 18. märtsi 2022. aasta delegeeritud direktiiv (EL) 2022/1326, millega muudetakse nõukogu raamotsuse 2004/757/JSK lisa seoses uute psühhoaktiivsete ainete lisamisega uimasti määratlusse (ELT L 200, xx.xx.2022, lk 148).“

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/2103, millega muudetakse nõukogu raamotsust 2004/757/JSK uute psühhoaktiivsete ainete lisamiseks uimasti määratlusse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2005/387/JSK (ELT L 305, 21.11.2017, lk 12).

([4]) ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

Artikkel 2

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 18. veebruariks 2023. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas.*

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 18. märts 2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN